

Φυσικό Περιβάλλον

Τα πουλιά είναι ζωντανοί οργανισμοί. Είναι απρόβλεπτα και κάθε εικόνα που δίνουν είναι μοναδική, πράγμα που θέλει κάθε φωτογράφος για το υλικό του. Τα πουλιά αποτελούν ένα θαυμαστό κόσμο με ποικιλομορφία και χρώματα που δεν φαίνονται με την πρώτη ματιά, παρά μόνο αν τα πλησιάσουμε και επικεντρωθούμε πάνω τους.

Μικρά “Φτερουγίσματα” στην πόλη

ΚΕΙΜΕΝΟ - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Πάρης Καμπάκης

 paris.kambakis, Θέρμης φτερουγίσματα

Ασχολούμαι με τη φωτογραφία από το 80, με μεράκι και αγάπη. Είναι στοιχεία απαραίτητα για να μπορέσει κάποιος να ανταποκριθεί με αξιώσεις σ’ αυτή την τόσο ενδιαφέρουσα, απαιτητική και γεμάτη προκλήσεις δραστηριότητα. Στα επόμενα χρόνια, έκανα τη φωτογραφία δουλειά μου, προσπαθώντας να διατηρήσω το

μεράκι και την αγάπη μου αναλλοίωτα. Ένας απ’ τους τομείς που με τράβηξε είναι και η φωτογραφία φύσης και άγριας ζωής, και ιδιαίτερα των πουλιών. Για προσωπική ευχαρίστηση, βέβαια, γιατί εκείνα τα χρόνια δεν υπήρχε πρόσφορο έδαφος για επαγγελματική απασχόληση σ’ αυτόν τον τομέα στην Ελλάδα, παρά μόνο η συνεργασία με κάποιες εκδόσεις του εξωτερικού. Ακόμα και τώρα δύσκολα μπορεί κάποιος να επιβιώσει όντας φωτογράφος άγριας ζωής και γενικά φύσης, μιλώντας για την αγορά της Ελλάδας. Τα πουλιά είναι ζωντανοί οργανισμοί. Είναι απρόβλεπτα και κάθε εικόνα που δίνουν είναι μοναδική, πράγμα που θέλει κάθε φωτογράφος για το υλικό του.

Με την ευγενική χορηγία

Πλανητάριο
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

www.planitario.gr

Σταχτομυγοχάφτης

Τα πουλιά αποτελούν ένα θαυμαστό κόσμο με ποικιλομορφία και χρώματα που δεν φαίνονται με την πρώτη ματιά, παρά μόνο αν τα πλησιάσουμε και επικεντρωθούμε πάνω τους. Επίσης, κατά τη μετανάστευση, έρχονται νέα είδη κάθε εποχή και προστίθενται σ' αυτά που είναι μαζί μας σε όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Η φωτογραφία πουλιών είναι από τις πιο απαιτητικές φωτογραφικές εφαρμογές. Εκτός από το ότι απαιτεί ιδιαίτερο εξοπλισμό από τεχνικής άποψης (φωτογρ. μηχανή, ειδικούς φακούς και άλλα εξαρτήματα) χρειάζεται και γνώση των συνθηκών των πουλιών, συμπεριφοράς, τρόπων διαβίωσης και των τρόπων ανεύρεσης τροφής. Θέλει συνεχή ενημέρωση, μελέτη ειδικών βιβλίων, χρήση οδηγών πεδίου για την αναγνώριση και τις πολύτιμες συμβουλές από παλαιότερους ορνιθοπαρατηρητές.

Η παρουσία στο πεδίο είναι απαραίτητη για την παρατήρηση και τη φωτογράφιση. Η υπομονή είναι επιβεβλημένη και θα πρέπει να αφιερωθεί και αρκετός χρόνος. Τα περισσότερα πουλιά είναι “ντροπαλά” και δεν στέκονται σε ανοιχτό χώρο ή ακάλυπτα για να τα παρατηρήσουμε. Χρειάζεται διακριτικότητα και γνώση τρόπων προσέγγισης, ίσως και χρήση και κάποιων υλικών για την κάλυψή μας. Δεν αρκεί μόνο ένας μεγάλος τηλεφακός για να πετύχουμε μια καλή λήψη, αλλά ο συνδυασμός όλων των παραπάνω.

Ζώντας στα προάστια μιας μεγάλης πόλης, σου δίνεται η ευκαιρία να έρθεις πιο κοντά με τη φύση. Τα πουλιά βρίσκονται έξω από τα σπίτια μας, στον αυλόγυρο, στην περίφραξη, στα διπλανά δέντρα, αρκεί εμείς να έχουμε τα “μάτια” για να τα δούμε. Με την ευκαιρία που ζω σε μια τέτοια περιοχή όπου έχουν δημιουργηθεί και νέοι βιότοποι με την κατασκευή φραγμάτων και δημιουργία ταμιευτήρων νερού(λιμνών) σε αρκετές περιοχές (φράγμα Θέρμης, Τριαδίου, Αγ. Αντωνίου, Βασιλικών)και έχουν “φέρει” και νέα είδη πουλιών, πρώτα έκανα μια έρευνα να δω αν είναι κάπου καταγεγραμμένη η πανίδα της περιοχής αυτής. Δυστυχώς,

Τα πουλιά σε μια περιοχή είναι δείκτης υγείας του περιβάλλοντος και διατηρούν την ισορροπία του, άρα είναι υποχρέωσή μας να τους φερόμαστε με αγάπη και σεβασμό....

Σπιτοσπούργιτα

εκτός από γενικούς καταλόγους καταγραφής για την ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης, δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία για εδώ. Έτσι αποφάσισα να ξεκινήσω μια προσπάθεια καταγραφής σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο μέρος του Δήμου μου επιτρέπει ο χρόνος μου, αλλά και τα οικονομικά μου, επειδή απαιτούνται αρκετές μετακινήσεις σε κάθε περιοχή και σε κάθε εποχή για την καταγραφή.

Από υπάρχοντα στοιχεία για την ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης, ζούνε περίπου **150**, ίσως και περισσότερα είδη πουλιών, όσο κι αν φαίνεται μεγάλος ο αριθμός. Συνυπολογίζοντας και τους γύρω υγρότοπους και τα δάση, ανεβαίνει αρκετά. Είναι μοιρασμένα, βέβαια,

σε διαφόρων τύπων περιοχές. Άλλα ζουν σε αστικό περιβάλλον, άλλα σε αγροτικές εκτάσεις, άλλα σε χέρσες και δασικές περιοχές και άλλα κοντά στο νερό, με κάποια είδη κοινά παντού. Τέλος, υπάρχει και η εναλλαγή των ειδών ανάλογα με την εποχή, η «μαγευτική» μετανάστευση. Πολλά είδη μετακινούνται σε περιοχές πιο ζεστές κατά τον δικό μας χειμώνα, καλύπτοντας τεράστιες αποστάσεις έως και την υποσαχάρια Αφρική και επιστρέφοντας πίσω μετά από λίγους μήνες. Ταξίδια που κρατάνε έως και κάποιους μήνες κάθε φορά και εξουθενώνουν και ταλαιπωρούν τα πουλιά, ένας μηχανισμός που δεν έχει αποκρυπτογραφηθεί πλήρως ακόμα. Άλλα είδη κάνουν ένα

Δενδροσπούργιτο *Passer montanus*

Μικρότερος και πιο κομψός από το Σπουργίτι. Έχει παρόμοια καφετιά πλάτη με μαύρες ραβδώσεις και ευδιάκριτη ρίγα πτερούγας. Είναι πολύ διαδεδομένος στην Ελλάδα, εύκολα όμως περνά απαρατήρητος.

Σπιτοσπούργιτο *Passer domesticus*

Γεροδεμένος, με φαρδύ σώμα, αρκετά μεγάλο κεφάλι και δυνατό ράμφος.

Φτέρωμα μάλλον αραιό, συχνά φαίνεται μπλεγμένο και αχτένιστο. Κύρια χαρακτηριστικά η καφετιά πλάτη με τις έντονες μαύρες ραβδώσεις, η κουλουριασμένη στάση σώματος με τα πόδια μαζεμένα όταν κουρνιάζει και το “κοπιαστικό” αδέξιο πέταγμα, με τα συνεχή πολύ γρήγορα φτεροκοπήματα.

είδος εσωτερικής μετανάστευσης σε πιο κοντινές αποστάσεις, αλλάζοντας το υψόμετρο και τις περιοχές που ζουν.

Ένα από τα χαρακτηριστικά των πουλιών είναι και η ποικιλομορφία τους ανάλογα με το φύλο και την ηλικία τους, πράγμα που κάνει πιο δύσκολη την αναγνώρισή τους, αλλά δίνει και περισσότερο υλικό για μελέτη και, βασικά, φωτογράφιση.

Μέχρι στιγμής έχω καταγράψει και φωτογραφίσει **110** είδη πουλιών στην συγκεκριμένη περιοχή σε χρονικό διάστημα **δύο χρόνων** κατά τον ελεύθερο χρόνο μου, αλλά και σε χρόνο που έχω “κλέψει” απ’ τη δουλειά αλλά και την οικογένεια. Το καλό είναι ότι έχω την υποστήριξή τους, με την μικρή μου κόρη, να εκδηλώνει ενδιαφέρον και η ίδια.

Θα μπορούσαμε να γράφαμε ατελείωτα για τα αγαπημένα μας πουλιά. Καλύτερα ας δούμε κάποια από τα πολλά είδη που μπορούμε να συναντήσουμε, όπως προαναφέρθηκε, ακόμα και έξω απ’ το σπίτι μας.

Αρχή με το πασίγνωστο και ταπεινό **Σπουργίτι**, ένα πουλί που δίνουμε το όνομά του σε όλα τα μικροπούλια που βλέπουμε. **Σπιτοσπούργιτο** λοιπόν, (*Passer domesticus*) η επιστημονική του ονομασία. Το συναντάμε όλο το χρόνο και σχεδόν παντού. Φωλιάζει σε στέγες, σε αεραγωγούς, σωλήνες απορροής και σπανιότερα σε δέντρα. Έχουν μάθει να ζουν κοντά μας και σε μερικά σημεία τα βλέπουμε να πλησιάζουν πολύ τον άνθρωπο. Στη στέγη του σπιτιού μου έχω δύο φωλιές που χρησιμοποιούνται κάθε χρόνο και μας κάνουν παρέα οι φωνούλες απ’ τα πιτσιρικάκια.

Σε αντίθεση, τα “ξαδέρφια τους τα **Δενδροσπούργιτα** (*Passer montanus*), είναι αρκετά πιο διακριτικά. Συχνάζουν περισσότερο σε αγροτικές εκτάσεις, αλλά και σε υγρότοπους και πολλές φορές δημιουργούν μικτές αποικίες με Σπιτοσπούργιτα.

Χωραφοσπούργιτο *Passer hispaniolensis*

Χτίζει κλειστές φωλιές σε δέντρα, (πχ. λεύκες και ευκάθυπτους) από άχυρο και κλαδάκια, συχνά κάτω από φωλιές μεγαλύτερων πουλιών (πχ. πελαργού). Την άνοιξη και κυρίως το φθινόπωρο εμφανίζεται σε μεγάλα μεταναστευτικά σμήνη, τα οποία μετακινούνται την ημέρα κατά κύματα, χαμηλά και με μεγάλη ταχύτητα.

Ένα άλλο είδος σπουργιτιού, ακόμα πιο απόμακρο, είναι το **Χωραφοσπούργιτο** (*Passer hispaniolensis*). Ίσως το ομορφότερο απ' τα σπουργίτια. Μεταναστευτικό πουλί, αλλά υπάρχουν και κάποιοι πληθυσμοί που μένουν μαζί μας όλο το χρόνο σε κάποιες περιοχές. Συχνάζουν

σε ανοιχτές αγροτικές εκτάσεις, αλλά και χέρσες περιοχές, τα βλέπουμε να φωλιάζουν και κάτω από φωλιές πελαργών.

“Από πάνω σαν τηγάνι, από κάτω σα βαμβάκι κι από πίσω σαν ψαλίδι”, θυμάμαι ότι λέγαμε στο Δημοτικό. Η απάντηση είναι ...το **Χελιδόνι**. Υπάρχουν βέβαια αρκετά

Μιήτοχελίδοιο *Cercopis daurica*

Αναπαράγεται σε απότομα βράχια και σε βουνά και σπάνια στις ακτές. Γενικά ζει λιγότερο κοντά στον άνθρωπο. Έχει παρόμοιο μέγεθος με το Σταβλοχελίδοιο αλλά ξεχωρίζει αμέσως από το ανοιχτόχρωμο ουροπύγιο, που από μακριά μπορεί να δείχνει λευκό αλλά από κοντά είναι ανοιχτό κανελί-κόκκινο προς τα μπρος και πιο ανοιχτό πίσω.

Σταβλοχελίδοιο *Hirundo rustica*

Συχνό σε αγροτικές περιοχές. Κουρνιάζει ομαδικά σε καλαμιώνες, ενώ τον Ιούνιο-Ιούλιο κάθεται στο γυμνό έδαφος. Συνήθως κυνηγά έντομα χαμηλά πάνω από το έδαφος ανάμεσα στα πόδια ζώων σε αντίθεση με το σπιτοχελίδοιο που κυνηγά ψηλά. Είναι το τυπικό χελιδόνι με τη χαρακτηριστική εμφάνιση, μακριές μυτερές φτερούγες, βαθιά ψαλιδωτή ουρά, μαύρο από πάνω με μπλε γαλαδάδα, λευκό ή ξανθόλευκο από κάτω, με γαλανόμαυρη ζώνη στήθους και κόκκινο λαιμό και μέτωπο.

διαφορετικά είδη χελιδονιών. Έτσι ίσως μπορούμε να περιγράψουμε το **Σταβλοχελίδοιο** (*Hirundo rustica*) και το **Μιλοτοχελίδοιο** (*Cercopis daurica*). Το πιο κοινό είναι το **Σπιτοχελίδοιο** (*Delichon urbicum*).

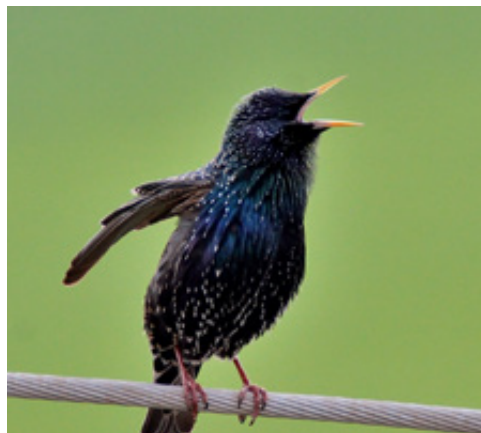
Στις διάφορες περιοχές βέβαια θα τα βρούμε και με την ιδιαίτερη ντόπια ονομασία τους, κάτι που ισχύει για όλα τα πουλιά. Τα χελιδόνια είναι μεταναστευτικά κατά κύριο λόγο. Ίσως κάποιοι πληθυσμοί μένουν και το χειμώνα, αλλά σε πιο ζεστές περιοχές στη νότια Ελλάδα.

Με τον ερχομό τους σηματοδοτούν την έναρξη της Άνοιξης.

Ακόμα ένα πουλί που μένει κοντά στον άνθρωπο, στα προάστια κυρίως της πόλης, είναι το **Ψαρόνι** (*Sturnus vulgaris*). Τα γνωστά παρεξηγημένα «μαυροπούλια» που τα σμήνη τους μας δίνουν εντυπωσιακούς σχηματισμούς. Γνωστός φασαριατζής, που μιμείται και φωνές άλλων πουλιών, με ιδιαίτερα όμορφο φτέρωμα, που ανάλογα με την εποχή δίνει και μεταλλικούς ιριδισμούς. Στη στέγη του σπιτιού μου έχουμε δύο φωλιές,

Ψαρόνι *Sturnus vulgaris*

Γνωστό πουλί σε αγροτικές περιοχές και σε προάστια πόλεων. Ένα μαύρο πουλί με κίτρινη μύτη στον κήπο είναι ή Ψαρόνι ή Κότσυφας. Με προσεκτική παρατήρηση οι διαφορές είναι σημαντικές. Το Ψαρόνι έχει μερικές λευκοκίτρινες κηλίδες, φτερά με μεταλλική πράσινη και βιολετινά λάμψη, ουρά κοντή και ράμφος μακρύ και μυτερό, δεν χοροπηδά αηλιά περπατά.

Αμπελουργός *Emberiza melanocephala*

Καλοκαιρινός επισκέπτης (τέλη Μαΐου τέλη Ιουλίου). Όχι ντροπαλός. Μοιρονότι εμφανίζεται για μόλις τρεις μήνες το χρόνο. Αποτελεί το πουλί-σύμβουλο των αγροτικών εκτάσεων σε Ελλάδα και Κύπρο.

Τσιφτάς *Emberiza calandra*

Μεγαλόσωμος με αρκετά βαρύ σώμα και ισχυρό ράμφος. Συχνά δείχνει να έχει μεγάλο κεφάλι. Κυρίως επιδημητικός, κοινωνικός, και συχνά σε μικρά χαλαρά κοπάδια. Ένα από τα πιο κοινά πουλιά στις αγροτικές περιοχές.

όπου την άνοιξη σφύζουν από ζωή! Μια ξεχωριστή οικογένεια πουλιών είναι τα **Τσιχλόνια**. Εκπρόσωπός τους ο **Αμπελουργός** (*Emberiza melanocephala*). Σύμβολο των αγροτικών εκτάσεων, αν και μας έρχεται για περίπου μόνο τρεις μήνες από την Ινδία, όπου ξεχειμωνιάζει. Όμορφο και εντυπωσιακό πουλί, ιδιαίτερα το αρσενικό με το μαυροκίτρινο χρώμα του.

Τσιχλόνη είναι κι ο **Τσιφτάς** (*Emberiza calandra*), κάτοικος χέρσων και καλλιεργημένων εκτάσεων με δημητριακά. Συ-

χνά τον βλέπουμε σε σμήνη να κάθεται πάνω στα καλώδια αλλά και σε γαϊδουράγκαθα και άλλους θάμνους. Έχει ιδιαίτερο πέταγμα με τα πόδια κρεμασμένα, όπως αυτός στη φωτογραφία.

Ο **Καστανολαίμης** (*Saxicola rubetra*) είναι καλοκαιρινός επισκέπτης. Πιο πολύ τον βλέπουμε κατά τα μεταναστευτικά περάσματα την άνοιξη και το φθινόπωρο. Χαρακτηριστική όρθια στάση με κούνημα της ουράς και απότομο πέταγμα προς νέο σημείο επόπτευσης της περιοχής, ψάχνοντας για τροφή.

Καστανολαίμης *Saxicola rubetra*

Κελάδημα συχνά την νύχτα. Η μελωδία ξεκινά κάπως διστακτικά, κατόπιν επιταχύνει και μετά σταματά απότομα. Πουλί κυρίως των ανοιχτών περιοχών.

Συκοφάγος *Oriolus oriolus*

Ο συκοφάγος έχει αρκετά κρυπτική συμπεριφορά, που σε συνδυασμό με το πτέρωμά του και τη συνήθειά του να περιφέρεται στα ψηλά φυλλώματα των δένδρων, κοντά στο θόλο τους, τον κάνουν αρκετά δύσκολο να παρατηρηθεί. Τις περισσότερες φορές, μάλιστα, «προδίδεται» από το χαρακτηριστικό «φλαουτοειδές» του κάλεσμα, που είναι πολύ ιδιαίτερο και, με αρκετή φαντασία, ακούγεται σαν την αγγλική του ονομασία (o-ri-ole)

Αετομάχος *Lanius collurio*

Καλοκαιρινός επισκέπτης (Απρίλιος-Οκτώβριος). Ειδικεύεται στα έντομα, τα οποία αποθηκεύει καρφώνοντάς τα σε αγκάθια θάμνων. Συχνά κάθεται σε όρθια στάση, εύκολα ορατός και όταν είναι ανήσυχος κουνά ψηλά την ουρά.

Τί να πούμε για τον **Συκόφαγο; (Oriolus oriolus)**. Είναι ένα πολύ εντυπωσιακό και όμορφο “εξωτικό” πουλί. Αν καταφέρουμε να τον δούμε, γιατί είναι λίγο ντροπαλός και κρύβεται στα ψηλά κλαδιά των δέντρων, θα απολαύσουμε τα ωραία χρώματά του, που στο αρσενικό είναι έντονο κίτρινο και μαύρο και στο θηλυκό συνήθως πιο λαδοπράσινο, με κόκκινο ράμφος και στα δύο. Δεν αρκείται βέβαια μόνο στα σύκα, όπως λέει το όνομά του, αλλά και σε άλλα φρούτα και έντομα. Ο συγκεκριμένος εδώ, μου “χαρίστηκε” στο φράγμα της Θέρμης, όντας καλυμμένος, αλλά στην απέναντι όχθη του ρέματος. Μια άλλη ιδιαίτερη οικογένεια από μικροπούλια είναι οι **Κεφαλάδες**. Στην εμφάνιση, αλλά και κατά κάποιο ποσοστό και στις διατροφικές συνήθειές τους, μοιάζουν με μικρά αρπακτικά, λόγω της κατασκευής του ράμφους τους. Πιο κοι-

Κοκκινοκεφάλας *Lanius senator*

Είναι λίγο μεγαλύτερος από τον Αετομάχο. Προσδιορίζεται εύκολα από το καστανοκόκκινο σε κορόνα και σβέρκο και την μαύρη μάσκα ματιών.

νός εκπρόσωπος ο **Αετομάχος (Lanius collurio)**. Εδώ ο συγκεκριμένος μου πόζαρε ένα ζεστό ανοιξιάτικο μεσημέρι στο δρόμο προς την Περιστερά, στο σύρμα μιας περιφραξης, κάνοντας σύντομες πτήσεις κάπου κοντά, για να πιάσει κάποια θηράματα. Φαίνονται και κάποια υπολείμματα στο ράμφος του. Ο “ξάδερφος” **Κοκκινοκεφάλας (Lanius senator)**, είναι λίγο μεγαλύτερος και έχει αντίστοιχη συμπεριφορά. Συναντηθήκαμε στα ερημωμένα Λουτρά Θέρμης, κοντά στη Ραιδεστό. Επόπτευε την περιοχή από ψηλά σημεία, δέντρα και καλώδια ρεύματος, κάνοντας αστραπιαίες βουτιές για να συλλάβει κάποιο μεζεδάκι. Πώς θα μπορούσαμε να αποκαλέσουμε ένα πουλί που τρέφεται με...μύγες; Μάλλον, **Μυγοχάφτη**. Βέβαια δεν αρκούνται μόνο σε μύγες, αλλά το μενού περιλαμβάνει και άλλα έντομα. Οικογένεια με αρκε-

Σταχτομυγοχάφτης *Muscicapa striata*

Καλοκαιρινός επισκέπτης (Απρίλιο-Οκτώβριο). Αναπαράγεται σε κήπους, πάρκα και δάση. Διαχειμάζει στην Αφρική. Φωλιάζει σε κορμούς, σε κτίρια και συχνά ανάμεσα στον τοίχο και σε κλαδιά αναρριχώμενων θάμνων. Στέκεται συνήθως όρθιος και αρκετά εκτεθειμένος, πεταρίζοντας την ουρά και κοιτώντας για ιπτάμενα έντομα. Κατόπιν κάνει γρήγορη εφόρμηση, αρπάζει την λεία και επιστρέφει στην ίδια θέση.

τά μέλη, που μας επισκέπτονται περαστικά την άνοιξη και το φθινόπωρο. Κάποια μένουν μαζί μας και όλο το καλοκαίρι, όπως ο **Σταχτομυγοχάφτης** (*Muscicapa striata*). Τον βλέπουμε σε πολλά μέρη να κάνει σύντομες πτήσεις για να πιάσει ένα έντομο και να ξαναγυρνάει στο σημείο απ' όπου ξεκίνησε.

Άλλοι τρεις εκπρόσωποι της ομάδας των μυγοχαφτών είναι ο **Δρυομυγοχάφτης** (*Ficedula semitorquata*), ο **Κρικομυγοχάφτης** (*Ficedula albicollis*) και ο **Μαυρομυγοχάφτης** (*Ficedula hypoleuca*). Έχουν αντίστοιχη συμπεριφορά με τον

Μαυρομυγοχάφτης *Ficedula hypoleuca*

Αναπαράγεται σε κήπους, πάρκα και φυλλοβόλα δέντρα, ιδίως ώριμες βαλανιδιές. Ενεργητικός και αεικίνητος. Καλοκαιρινός επισκέπτης (Απρίλιος-Σεπτέμβριος) Διαχειμάζει στην Δ. Αφρική.

Σταχτομυγοχάφτη, αλλά είναι πιο σπάνιοι. Στην εμφάνιση κάποιοι έχουν αρκετές ομοιότητες και τους ξεχωρίζουμε από την παρατήρηση κάποιων ιδιαίτερων λεπτομερειών.

Ο πιο ασυνήθιστος **Δρυομυγοχάφτης**, μου έκανε την τιμή να ξαποστάσει για λίγο στο δέντρο απέναντι απ' το σπίτι μου. Τον **Μαυρομυγοχάφτη** τον βρήκα σε ένα συγκεκριμένο δέντρο στη Φιλοθέη της Ραιδεστού, όπου πολλά πουλιά κάθονται επειδή έχει μια λιμνούλα με νερό από κάτω, όπου πίνουν νερό και κάποιες φορές κάνουν και την καθαριότητά τους. Με τον Κρικομυγοχάφτη συναντηθήκαμε στο φράγμα της Θέρμης, όπου μου τράβηξε την προσοχή μια ασπρόμαυρη μπαλίτσα που έκανε πτήσεις σε κύκλους στα δέντρα της λίμνης στο φράγμα, πιά-

Κρικομυγοχάφτης *Ficedula albicollis*

Αναγνωρίζεται αμέσως από το λευκό κοιλάρo γύρω από το λαιμό. Έχει παρόμοια συμπεριφορά με τον Μαυρομυγοχάφτη.

Δρυομυγοχάφτης *Ficedula semitorquata*

Ενδιάμεσος ανάμεσα σε Μαυρομυγοχάφτη και Κρικομυγοχάφτη

Μελισσοφάγος *Merops apiaster*

Καλοκαιρινός επισκέπτης (Απρίλιος-Αύγουστος). Αναπαράγεται συχνά κοντά σε απότομα αμμώδη πρανή ποταμών, δρόμων. Χαρακτηριστική είναι η εικόνα με τα ανοιξιάτικα περαστικά κοπάδια που κάθονται στα σύρματα ή περνούν ψηλά και προδίδονται από την φωνή.

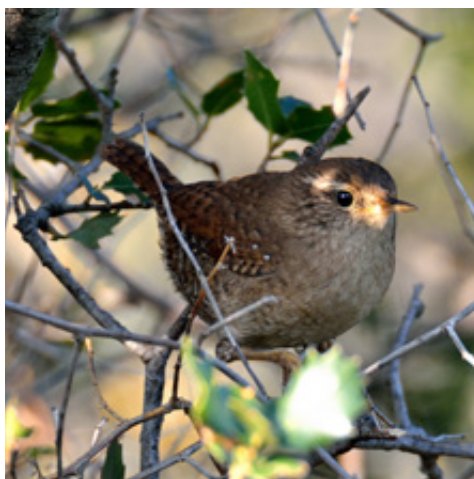
Φλώρος *Carduelis chloris*

Επιδημητικός σε Ελλάδα και Κύπρο αθλά και πολλοί χειμερινοί επισκέπτες. Πάντα επιφυλακτικός, και καμιά φορά ντροπαλός. Φωλιάζει σε δέντρα και θάμνους.

νοντας έντομα και γυρνώντας και πάλι στο ίδιο σημείο.

Ένας πλουμιστός καλοκαιρινός και αρκετά εξωτικός επισκέπτης είναι και ο **Μελισσοφάγος** (*Merops apiaster*). Παρά τ' όνομά του, δεν προτιμά τόσο τις μέλισσες όσο τα μεγαλύτερα έντομα, όπως λιβελλούλες. Είναι απ' τα ομορφότερα πουλιά που περνάν απ' τη χώρα μας και με πολύ ιδιαίτερη και χαρακτηριστική φωνή. Φωλιάζει στα πρανή, στις κοίτες ποταμών και ρεμάτων, αλλά ψάχνει την τροφή του και σε άλλες περιοχές. Τον βλέπουμε να καρδοκεί πάνω στα καλώδια του ρεύματος για να εντοπίσει κάποιο θήραμα.

Εκπρόσωποι της οικογένειας των σπίζων είναι και ο **Φλώρος** (*Carduelis chloris*) και ο **Κοκκοθραύστης** (*Coccothraustes coccothraustes*). Πουλιά σποροφάγα, άλλα με προτίμηση σε μικρούς και άλλα σε μεγαλύτερους σπόρους. Τον

Τρυποφράχτης *Troglodytes troglodytes*

Πολύ μικρός, κάτι που ενισχύεται από την ασυνήθιστα μικρή ουρά, την οποία συχνά κρατά όρθια, και τον κοντό λαιμό. Του αρέσουν πυκνά μέρη που δημιουργούνται από ξεριζωμένα δέντρα, σωρούς από κλαδιά, βάτα, φυτοφράχτες.

Φλώρο τον βρίσκουμε συχνά πάνω σε γαιδουράγκαθα και άλλα σποροπαράγωγα φυτά, να τρέφεται με βουλιμιά. Ο Κοκκοθραύστης με το μεγάλο και δυνατό ράμφος του προτιμάει και πιο μεγάλους και σκληρούς καρπούς, όπως κεράσια και βύσσινα, σπάζοντας και τα κουκούτσια τους. Τον βλέπουμε συχνά στις κορυφές των δέντρων να αγναντεύει και να κατεβαίνει και στις κοντινές παλιουριές για να πάρει το μεζεδάκι του.

Ο **Τρυποφράχτης** (*Troglodytes troglodytes*), όνομα και πράμα, σα μικρό ποντικάκι τρυπώνει στα χαμπλά απο τους φυτοφράχτες και συστάδες πουργαριών και σαν αερικό χάνεται και εμφανίζεται κινούμενος συνεχώς. Από τα μικρότερα πουλιά που ζουν στη χώρα μας, τον βλέπουμε περισσότερο κατά τους πιο δροσερούς μήνες.

Ο **Μαυροσκούφης** (*Sylvia atricapilla*)

Κοκκοθραύστης *Coccothraustes coccothraustes*

Έλκεται από τα σπυροφόρα και κυρίως από τις κερασιές, κορομηλιές και βυσσινιές, των οποίων σπάει τα κουκούτσια με το ισχυρό του ράμφος. Επίσης τρώει έντομα. Είναι πολύ δύσπιστος και ντροπαλός, δύσκολα τον βλέπουμε, καθώς περνά τον περισσότερο καιρό μες στις φυλλωσιές των δέντρων ή πετά γρήγορα και ψηλά.

Γαλαζοπαπαδίτσα *Cyanistes caeruleus*

Κρεμιέται ανάποδα στις άκρες των κλαδιών. Φωλιάζει σε φυσικές τρύπες ή τεχνητές φωλιές. Θορυβώδης με ζωηρή διάθεση και ελκυστική εμφάνιση.

Μαυροσκούφης *Sylvia atricapilla*

Τυπικό πουλί της Κεντρικής και Νότιας Ευρώπης. Φωλιάζει χαμηλά σε θάμνους. Εύρωστη κατασκευή και κελάδισμα από τα καλύτερα.

με το χαρακτηριστικό μαύρο σκουφάκι, του που τον καθιστά απαραγνώριστο ανάμεσα στα πουλιά, συχνάζει κι αυτός σε πυκνούς θάμνους και μας χαρίζει ένα απ' τα ομορφότερα κελαηδίσματα. Το “μοντελάκι”, η μικρή star ανάμεσα στα πουλιά!! **Γαλαζοπαπαδίτσα (Cyanistes caeruleus)**. Ένα μικρό πανέμορφο, αεικίνητο πουλάκι, που πετάει μέσα στα κλαδιά των δέντρων και μας συντροφεύει με το όμορφο κελάδημά του. Ένα απ' τα πουλιά που βρίσκεται στις πρώτες θέσεις προτίμησης, αν όχι στην πρώτη, των παιδιών που πέρασαν από τις δύο εκθέσεις που έχω κάνει για τα πουλιά της Θέρμης, αλλά ιδιαίτερα της κόρης μου **Αριάδνης**.

Η εξόρμηση για την παρατήρηση και φωτογράφιση των πουλιών κρύβει πάντα εκπλήξεις. Ξεκινάς για να βρεις κάποιο συγκεκριμένο είδος και στην πορεία σου βγαίνουν άλλα είδη που κάποιες φορές ούτε που περιμένεις να τα δεις. Έτσι λοιπόν κάποια μέρα στις

αρχές Απρίλη βγήκα για να εντοπίσω κάποια αρπακτικά στα χωράφια που βρίσκονται στις όχθες του ρέματος του Ανθεμούντα, στο ύψος της Ραιδεστού. Προς μεγάλη μου έκπληξη, ένα αρκετά μεγάλο σμήνος από **Κιτρινοσουσουράδες** (*Motacilla flava*) της “ποικιλίας” που απαντάται στη χώρα μας (*Feldegg*), είχε εντοπίσει τα πλημυρισμένα από τις βροχές των προηγούμενων ημερών γύρω χωράφια και έκανε στάση για να ξεκουραστεί και να τραφεί. Θέαμα αρκετά σπάνιο για

τη συγκεκριμένη περιοχή, αλλά ευκαιρία ανεπανάλιπτη! Μου έδωσε εικόνες που θα έβρισκα ίσως μόνο σε κάποιο υγρότοπο. Βέβαια ήταν τόσο η έκταση και η ποσότητα του νερού, που όντως η περιοχή φαινόταν σαν υγρότοπος, δίνοντάς μου την ευκαιρία να παρατηρήσω και άλλα είδη παρυδάτιων πουλιών (πρασινοσκέληδες, δασότρυγες, καλαμοκανάδες, λασπότρυγες, ποταμοσφυριχτές). Τέλος, ένας ιδιαίτερος κάτοικος των καλαμιών σε υγρότοπους και παραλίες εί-

Κιτρινοσουσουράδα

Motacilla flava

Αναπαράγεται σε υγροτοπικές περιοχές, υγρολίβαδα, αλμυρολίβαδα κλπ. Φωλιάζει σε τούφες χόρτων στο έδαφος.

Τσιχλοποταμίδα

Acrocephalus arundinaceus

Προτιμάει τους καλαμιώνες όπου και αναπαράγεται. Η φωλιά της είναι σε σχήμα καθαθιού πλεγμένη γύρω από στελέχη καλαμιών σε μεσαίο ύψος. Η δυνατή φωνή της αποτελεί κυρίαρχο ανοιξιότικο άκουσμα στους ελληνικούς καλαμιώνες, μέχρι να σωπάσουν τον Ιούνιο.

ναι η **Τσιχλοποταμίδα (Acrocephalus arundinaceus)**. Φασαριώζικο πουλί, με ιδιαίτερο κάλεσμα που θυμίζει κόσασμα βατράχου. Όταν είναι πολλά πουλιά μαζί, η ένταση είναι σε ψηλά επίπεδα. Σταματάνε τον Ιούνη. Στέκεται αγκιστρωμένη πάνω στα καλάμια, στα χαμηλά συνήθως, ανεβαίνοντας ψηλότερα για να βρει έντομα για να τραφεί. Εκεί μας δίνει και την ευκαιρία για να την φωτογραφίσουμε.

Η παρουσία των πουλιών σε μια περιοχή, εκτός απ' ότι την ομορφαίνει και μας δίνει την ευκαιρία να τα δούμε και να απολαύσουμε το κελάνδισμά τους, είναι και ένας δείκτης υγείας του περιβάλλοντος.

Τα πουλιά συνεισφέρουν στην όλη διαδικασία διατήρησης και αναπαραγωγής των φυτών και των δέντρων με ποικίλους τρόπους, αλλά και της διατήρησης της ισορροπίας γενικά, καταναλώνοντας και βλαβερά έντομα. Είναι υποχρέωσή μας να τους δίνουμε την κατάλληλη προσοχή και να τους φερόμαστε με αγάπη και σεβασμό. Άλλωστε εμείς έχουμε εισβάλει στο οικοσύστημά τους!!!

Βιβλιογραφία

ΟΔΗΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ: ΠΟΥΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, εκδ. Ορνιθολογικής Εταιρείας.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΟΡΗΓΟ ΜΑΣ

Πλανητάριο
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
www.planitario.gr

Το «ΠΛΑΝΗΤΑΡΙΟ Θεσσαλονίκης» είναι η μεγαλύτερη και πιο εξειδικευμένη εταιρεία εισαγωγής και διανομής αστρονομικού εξοπλισμού στα Βαλκάνια.

Οι παρατηρητές της φύσης και του ουρανού, από τους αρχάριους, μέχρι και τους πιο προχωρημένους, θα βρουν εδώ έναν ολόκληρο κόσμο από συναρπαστικά προϊόντα, ικανά να καλύψουν τις ανάγκες και των πιο απαιτητικών.

Ανάμεσά τους: Τηλεσκόπια διαφόρων δυνατοτήτων, Κιάλια και Διόπτρες παντός τύπου, Μικροσκόπια, Μετεωρολογικοί σταθμοί, Πλανητάρια, Πρωτότυπα εκπαιδευτικά παιχνίδια, Δώρα καθώς και εξαιρετικές Εκδόσεις για την αστρονομία και το περιβάλλον.

Στο ΠΛΑΝΗΤΑΡΙΟ Θεσσαλονίκης ένα παιδί θα βρει τα κατάλληλα όργανα ή και τα πρωτότυπα εκπαιδευτικά παιχνίδια που θα το κάνουν να αισθανθεί σαν ένας εξερευνητής της φύσης και του ουρανού, σαν ένας αυριανός επιστήμονας.

Επισκεφθείτε τώρα ένα από τα καταστήματα του ΠΛΑΝΗΤΑΡΙΟΥ σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Λευκωσία ή και το ηλεκτρονικό κατάστημα www.planitario.gr

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ (ΚΕΝΤΡ. ΔΙΑΘΕΣΗ) : Αντώνη Τρίτση 15-17, Τ.Κ. 57001, Πυλαία, τηλ. 2310-533 902 /2310-541 826, fax. 2310-550 672

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ : 6ο χλμ. Οδού Θεσσαλονίκης - Θέρμης (Εντός ΝΟΕΣΙΣ), Τ.Κ. 570 01, Θεσσαλονίκη, Τηλ./fax: 2310 471 441

ΑΘΗΝΑ : Πανεπιστημίου 56 Μέγαρο ΕΡΜΗΣ (2ος όροφ.), Ομόνοια, Τ.Κ. 10678, τηλ.: 210-3845102, fax.: 210-3842030

ΚΥΠΡΟΣ: Γράμμου 21-23, Τ.Κ. 1010, Παλιά Λευκωσία, τηλ.: 22 677 727